

Samenvatting Meerjarenvisie 2022-2025

Een nieuwe Meerjarenvisie, waarom?

Met een achterban van duizenden vogeltellers en een bureau met zo'n 60 medewerkers heeft Sovon Vogelonderzoek Nederland (verder: Sovon) zich ontwikkeld tot het kenniscentrum voor verspreiding en trends van in het wild levende vogels in ons land. Aan de hand van langjarige meetnetten volgt Sovon de ontwikkelingen van de vogelpopulaties en doet onderzoek naar de achterliggende oorzaken. Daarbij veranderen de omstandigheden continu, niet alleen voor vogels. Daarom is het goed om periodiek ambities uit te spreken, prioriteiten vast te stellen en richting te geven aan de activiteiten van de vereniging. Dat doen we in de vierjaarlijkse Meerjarenvisie.

Terugblik

De afgelopen vier jaar kende enkele bijzondere ontwikkelingen. Absoluut hoogtepunt was het geredkomen van de nieuwe *Vogelatlas van Nederland*, waarmee we ook koploper in Europa zijn geworden in het modelleren en geïntegreerd weergeven van gegevens in kaartbeelden. Ook is er veel geïnvesteerd in gebruikersvriendelijke invoer van gegevens, waaronder de veelgebruikte app Avimap. We hebben succesvol ingezet op het werven en opleiden van tellers en gingen vaker het land in voor presentaties en cursussen. De Covid19-pandemie bracht vele veranderingen teweeg en had een impact op zowel de tellers, de medewerkers als het netwerk. Hoewel de pandemie belemmerend was voor het leggen van contacten en het opzoeken van tellers in het land, bleek Sovon goed in staat flexibel te kunnen inspelen op die plotseling drastisch gewijzigde omstandigheden. De Landelijke Dag van 2020 werd volledig online uitgevoerd en er werd vol ingezet op webinars en online cursussen.

Visie en missie

In onze visie spelen informatie en kennis over vogelpopulaties een essentiële rol in de besluitvorming over ruimtelijke plannen en activiteiten waarbij vogels en hun leefgebieden in het geding zijn. Dankzij de tellingen van onze vrijwillige vogelwaarnemers beschikt Sovon over deze informatie en kennis. Met het beschikbaar stellen hiervan aan de maatschappij levert Sovon een grote bijdrage aan de kennisontwikkeling over vogels en aan (het draagvlak voor) zorgvuldige besluitvorming. Het is dan ook onze missie om van alle vogelsoorten de ontwikkelingen in aantallen en verspreiding in hun leefgebieden in kaart te brengen met behulp van vrijwillige vogeltellers. Naar de achterliggende oorzaken van de geconstateerde ontwikkelingen doet Sovon aanvullend onderzoek. De resultaten dragen bij aan zorgvuldig natuurbeleid en -beheer, verdere kennisontwikkeling en bredere bekendheid van de dynamiek in vogelpopulaties bij het brede publiek.

Vogeltellers opleiden, binden en stimuleren

Vrijwilligers zijn de afgelopen decennia loyaal, betrokken en deskundig gebleken. Het is de kunst om zowel de kern van zeer ervaren en actieve tellers als beginnende vogelaars te binden en te stimuleren. Daarbij is communicatie in de breedste zin van het woord, van nieuwsbrieven en helpdesk tot Landelijke Dag en persoonlijke contacten, van groot belang en in de komende jaren zullen we hier volop op blijven inzetten. We richten ons op bij het werven van nieuwe vogeltellers op een brede en diverse samengestelde groep van (beginnende) vogelaars. Dankzij het grote netwerk van vogel- en soortwerkgroepen kunnen beginners met meer ervaren vogeltellers op pad. Daarnaast kunnen jongeren via LiveAtlas kennismaken met gestructureerd tellen voor Sovon, wat de kans vergroot dat ze later instromen als waarnemer in telprojecten. Opleiden van nieuwe tellers en waar nodig bijscholen van oudgedienden moet hand in hand gaan. Onze cursussen en webinars vormen een breed en modulair cursusaanbod gericht op het opleiden van goede vogelaars en -tellers. Ook dit doen we waar mogelijk in samenwerking met vogelwerkgroepen en anderen.

Monitoring onverminderd belangrijk

Monitoring van vogelpopulaties is ook in de nabije toekomst van cruciaal belang. Om monitoring aantrekkelijk te laten blijven voor de tellers, wordt er structureel ingezet op de gebruiksvriendelijkheid van de invoermogelijkheden via mobiele applicaties en de website en op snelle en persoonlijke terugkoppeling naar de tellers. Daarnaast wordt er onverminderd ingezet op de continuering van de meetnetten, maar zal er ook getracht worden de demografische monitoring, zoals het volgen van broedsucces en overleving, voor zoveel mogelijk soorten verder uit te bouwen. Dankzij LiveAtlas en Avimap komen telgegevens het hele jaar door steeds sneller binnen. Zo ontstaat een eerdere signalering van ontwikkelingen tijdens het lopende seizoen en het doel is dan ook om deze gegevens te gebruiken om sneller trends van (doortrekkende) populaties van terrestrische soorten in voor- en

najaar te berekenen. Om de ontwikkelingen in Nederland in breder perspectief te kunnen plaatsen zal Sovon ook actief bijdragen aan de ontwikkeling en verbetering van overzeese en internationale monitoring van vogelpopulaties.

Onderzoek binnen verschillende thema's

Vanuit beleid, beheer, bescherming en ten behoeve van de beoordeling van menselijke ingrepen is er behoefte om de oorzaken van veranderingen in vogelpopulaties te doorgronden, drukfactoren in beeld te brengen en de cumulatieve werking van effecten te begrijpen. Dit is een belangrijke insteek voor onze (toegepaste) onderzoeksprojecten. Door nog meer in te zetten op samenwerking, kennis uitwisseling en het toegankelijk maken van onze data voor wetenschappelijke studies, verstevigen we onze positie als onderzoekspartner en daarmee als kennisinstituut. Ook levert Sovon belangrijke bijdragen aan actuele maatschappelijke transities en vraagstukken over o.a. energie, woningbouw, stikstof en dierziektes.

Vogelkennis en toepassing in het beleid

De toepassing van de Vogelrichtlijn en andere internationale verdragen en afspraken blijft voor vogels onverminderd van groot belang. De ondersteuning van en kennis-toepassing voor beleid van overheden en maatschappelijke organisaties is de afgelopen jaren een nieuwe kernactiviteit van Sovon geworden. Vooral de vertaalslag van monitoring- en onderzoeksresultaten naar de beleids- en beheerpraktijk is hierbij van belang zodat in besluitvorming beter rekening gehouden kan worden met de (bescherming van) vogels. Sovon zal de komende jaren hier verder in gaan investeren.

Bredere communicatie als kenniscentrum

Sovon heeft zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot hét kenniscentrum op het gebied van vogelpopulaties. Door te laten zien dat onze vogelinformatie breed toepasbaar en waardevol is en dat beter, vaker en breder uit te dragen versterkt Sovon deze positie. Middels podcasts, video's en sociale media zal gefocust worden op wetenschapscommunicatie, waarbij we geïntegreerde informatie over vogels naar buiten brengen en resultaten en conclusies van afgeronde onderzoeken aan een breder publiek uitleggen.

Innovatieve veldmethoden

Voortdurende bezinning op de effectiviteit en haalbaarheid van veldwerkmethoden blijft nodig, rekening houdend met maatschappelijke ontwikkelingen zoals teruglopende bereidheid om vrijwilligerswerk te doen. De ontwikkeling van intuïtieve en gebruiksvriendelijke (mobiele) methoden is cruciaal. Het vergroot de kwaliteit van de verzamelde data en stimuleert het doen van aanvullende waarnemingen. Nieuwe technieken kunnen ingezet worden om efficiënter vogelpopulaties te volgen of hiaten in de kennis aan te vullen. Daarbij moet gedacht worden aan warmtebeeldcamera's, automatische cameraregistraties, akoestische monitoring (bijvoorbeeld bij nachttellen) en de inzet van drones om grote kolonies te tellen. Sovon wil daarbij samenwerken met anderen die hierin actief zijn.

Data beschermen, privacy waarborgen

De door de tellers bijeengebrachte data zijn van onschatbare waarde voor monitoring en uitvoering van projecten. De veiligheid van de database en de bescherming van persoonsgegevens staat hoog op de agenda. Om dataveiligheid te waarborgen worden periodieke security checks uitgevoerd. Er is daarnaast een medewerker als functionaris gegevensbescherming aangewezen om de wijze waarop persoonsgegevens worden beschermd zorgvuldig te beoordelen en te bewaken.

50 jaar Sovon

Sovon kent niet alleen vrijwillige vogeltellers, maar ook leden. Voor het versterken van de vereniging en daarmee het vergroten van het draagvlak van ons werk is een groei in aantal leden gewenst. De focus ligt daarbij op het werven onder zowel vogeltellers als niet-tellers. Daarnaast willen we op de lange termijn minimaal 10% van de omzet realiseren door inkomsten uit donaties, particuliere fondsen en nalatenschappen. Er zal dus meer gefocust worden op fondsenwerving. In 2023 bestaat Sovon 50 jaar. Aan dat jubileum gaan we uiteraard uitgebreid aandacht besteden en het zal nadrukkelijk aan bod komen tijdens de Landelijke Dag in 2023.